

ДОСЛІДЖЕННЯ АБІОТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА (ТЕМПЕРАТУРА ПОВІТРЯ, ОПАДИ) НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «БУЗЬКИЙ ГАРД»

Легкий С. В.
НПП «Бузький Гард»

Останніми роками людство всього світу, уряди держав і неурядові організації стурбовані проблемою зміни клімату під впливом природних і антропогенних факторів. Збільшення кількості погодних кліматичних аномалій: злив, смерчів, шквалів, повеней, засух, надмірної спеки, весняних приморозків, катастрофічних снігопадів призводить до значних збитків, а іноді до пошкодження житла і загибелі людей.

На земній кулі зміна клімату не скрізь однакова і має свої регіональні особливості. Такі особливості характерні і для території України, де антропогенне навантаження посилюється на регіональному і локальному рівнях, що призводить до змін ландшафтів.

Дослідження полягає у науковому вивченні сучасних змін клімату на території національного природного парку (НПП) «Бузький Гард» і побудові на цій основі прогностичних сценаріїв на найближче майбутнє, а також сприянні розробці заходів щодо адаптації до кліматичних змін.

НПП розташований на півночі Миколаївської області у Північно-степовій підзоні у межах областей Степових відрогів Подільської височини (правий берег р. Південний Буг) та Степових відрогів Придніпровської височини (лівий берег р. Південний Буг). Цьому району властиві не дуже холодні і малосніжні зими, жарке літо, з недостатнім і нестійким зволоженням, частим повторенням посух та суховіїв.

Температура повітря на території НПП протягом досліджуваного часу змінюється в широкому діапазоні від -34°C до $+39^{\circ}\text{C}$, середня температура по місяцях від $-7,6^{\circ}\text{C}$ до $+25,1^{\circ}\text{C}$, температура вище 0°C тримається протягом дев'яти – одинадцяти місяців (табл. 1). Зимовий період характеризується негативним радіаційним балансом, часто від'ємними середньомісячними температурами повітря, частими відлигами. З трьох зимових місяців найтепліший грудень, найхолодніший – січень. Підвищення температури починається у лютому, а особливої інтенсивності цей процес набуває у квітні – травні. Стійкий перехід середньодобової температури через позначку -5°C відбувається у першій – другій декаді лютого. Через позначку 0°C – у другій декаді березня. Осінній, через 5°C , відбувається у першій декаді грудня.

У холодний період року, з грудня до березня, випадає 20 – 30 % річної норми опадів (табл. 3). Їхній максимум припадає на травень – червень. Річний абсолютний максимум опадів – 850 мм, мінімум – 245 мм (1957 р.). Опали, що випадають у теплу пору року, як правило, розділені довгими бездошовими періодами, тривалість яких іноді досягає 35-40 діб.

Таблиця 1

Середня температура за природні 2004-2010 роки

	Грудень	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень
2004-2005	-1,8	-4,8	-3,9	0,9	8,6	15,4
2005-2006	-2,4	-7,6	-5,2	1,8	10,6	15,3
2006-2007	-2,4	2,8	-1,6	6,3	9,5	19,8
2007-2008	0,2	-2,6	0,7	6,1	10,9	15,3
2008-2009	0,4	-2,8	0,7	3,2	10,7	16,0
2009-2010	-1,3	-6,0	-1,8	2,0	10,3	17,5

	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	За рік
2004-2005	19,0	21,4	20,6	15,6	9,2	2,6	8,6
2005-2006	19,5	21,9	22,3	16,6	10,7	4,1	9
2006-2007	22,7	25,1	24,0	16,6	10,7	2,0	11,3
2007-2008	20,4	22,7	23,3	15,0	11,1	4,6	10,6
2008-2009	21,7	22,9	21,2	17,4	11,1	5,5	10,7
2009-2010	21,7	24,4	25,5	16,3	7,1	9,9	10,5

Таблиця 2

Середня температура за природні 2004-2010 роки

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010
$t, ^\circ\text{C}$	8,6	9	11,3	10,6	10,7	10,5

Таблиця 3

Кількість опадів (в мм) за місяцями 2005-2010 роки

	Грудень	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень
2005-2006	14,6	26,4	32,9	54,5	23,9	67,5
2006-2007	3,7	40,3	27,5	18,0	7,4	7,9
2007-2008	24,3	16,3	6,6	48,2	32,5	23,9
2008-2009	39,9	21,1	48,6	38,4	0,3	42,9
2009-2010	72,8	90,9	65,7	35,0	47,7	88,4

	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	За рік
2005-2006	86,4	16,9	38,8	69,0	32,6	19,1	482,6
2006-2007	56,2	11,3	25,5	44,0	20,1	52,5	314,4
2007-2008	37,3	94,3	28,9	110,6	16,2	31,5	470,6
2008-2009	93,9	84,2	5,8	41,0	46,1	9,2	471,4
2009-2010	197,2	85,9	32,6	40,3	42,5	35,8	834,8

Таблиця 4

Кількість опадів (в мм) за 2005-2010 природні роки

2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010
482,6	314,4	470,6	471,4	834,8

Література

1. Літопис природи регіонального ландшафтного парку «Гранітно-степове Побужжя».
2. Літопис природи національного природного парку «Бузький Гард».
3. Дис. ... канд. геогр. наук: 11.00.11 / Український науково-дослідний гідрометеорологічний ін-т. – К., 2007. – 183 арк. – Бібліогр.